

▶ **Materijali o Socijalnoj Demokratiji**

Matthias Platzaeck

Bolja socijalna država

Procesi u berlinskoj školi Ritli su zaplašili ljude u Nemačkoj. Odjednom je zavladao užasavanje i briga zbog novih socijalnih podela, koje nisu samo pojava u Belinu- Novom Kelnu, već se javljaju svuda u našem društvu. Kod nekih konzervativnih političara su ovi događaji prouzrokovali uobičajene besmislene refleksije. Upotrebljuju se reči kao npr. „zatvoriti“, „izbaciti“ ili „proterati“, čak se pominje i upućivanje mladih u zatvore.

Sve ovo nam danas u Nemačkoj ni na koji način ne pomaže. Pravi odgovor na izazove našega vremena nećemo nikako i nikada pronaći u produbljanju podele našega društva na pobednike i gubitnike i na insajdere i autsajdere. Negativne posledice isključivanja, onakvog kakovog nam, na primer, daje škola Ritli, nećemo ukloniti upravo dodatnim isključivanjem onih, već dovoljno izopštenih. Ono što nam je poslednje potrebno u našoj zemlji su recepti, koji su se odavno pokazali delom problema.

Istina je u svakom slučaju, da nas događaji u Berlinu teraju na promenu kursa. Nemačka je zemlja doseljenika. Ipak integraciona sposobnost našeg društva, kao i spremnost na integraciju nekih drugih, pokazuju izvesne deficite. Isključivanje i samoisključivanje na etničkoj osnovi dovodi do raslojavanja društva na paralelne kulture, koje jedne o drugima veoma malo znaju.

Nema sumnje da nam trebaju novi odgovori na pitanje socijalne pravde u 21. veku – i mi, socijaldemokrate, ćemo ih dati. Upravo zbog toga se naša diskusija o održavanju društva kao celine neće bazirati na integracionoj politici i njenim manama. Velika debata, koju moramo da vodimo govori o solidarnoj obnovi našega društva u opšte. Dinamične promene društva menjaju naš svet rada i našu svakodnevicu, demografski preokret menja naše društvo, Evropa srasta u jedno. To sve doprinosi pojavi novih šansi i novih rizika. Ovo sve iziskuje novo razumevanje i novo oblikovanje, nove orijentacije i nove sigurnosti.

U koliko se podeljenost našega društva dugo-ročno utemelji podelom na dobitnike i gubitnike, onda će to svima nama zajedno naneti štete – i konačno će i one navodne dobitnike pretvoriti u gubitnike. Fundamentalno promenjeni uslovi našega vremena će naša zemlja zaslužiti samo uz pomoć velikog zajedničkog napora obnove. Zbog toga je nama u Nemačkoj neophodan nov sporazum o načinu na koji ćemo ostvariti cilj. Upravo je ovakav jedan „društveni ugovor“ o ciljevima i sredstvima našeg društva nedostajao do danas u Nemačkoj.

Nama, socijaldemokratama, je važno razumevanje o promenjenim osnovama u našem društvu, kako bi se sporazumeli oko savremenog odnosa između prava i obaveza, usluga i proti-

vusluga, uzimanja i davanja, u našoj zemlji. Ovaj novi dogovor mora da uključi i državu, građanke i građane, ali i sve zajednice, privredu i sindikate, udruženja i društva. Neophodno je podrazumevanje našeg društva i svih njegovih aktera, kroz dobit zajedničkim radom. Mi socijaldemokrate i socijaldemokratkinje tražimo debatu svih građana i građanki o sadržajima ovog novog socijalnog sporazuma za našu zemlju. Ovaj dogovor biće ključni deo diskusije o novom načelnom programu SPDa. Socijalna država, kakvu do sada poznajemo, je stvorena za realnost ograničenog industrijskog društva, u kome samo muškarci zarađuju porodični dohodak. Ovakva socijalna država je prevashodno upućena na transferne usluge i previše se ograničava na obzrbne ciljeve. Premalo se trudi da u samom startu spreči bolesti, nezaposlenost, nedostatak obrazovanja, isključivanje i siromaštvo. Premalo investira u infrastrukturu i ne doprinosi dovoljno aktivnom učešću ljudi u životu društva. Previše zahteva od ljudi i postavlja pogrešne potsticaje. Mereno njenim rezultatima, ta država je preskupa, njen finansijski osnov je krhk i nepravedan.

Nova socijalna pitanja, pre svega borba protiv siromaštva i društvenog isključivanja, se ne mogu prevazići socijalnom državom starog kova. Ne želimo istrošenu socijalnu državu, već bolju. Centralni element našeg novog sporazuma za Nemačku mora biti pozitivna slika socijalne pravde za 21. vek. Naš lajtmotiv je država koja brine, i koja više nego dosadašnja socijalna država, investira u ljude i njihove potencijale.

Vili Brant je govorio „Ništa se ne brine samo po sebi!“ Uspešno obnavljanje naše zemlje ima preduslove. Socijalnu pravdu i veće životne šanse za više ljudi pod fundamentalno promenjenim uslovima nećemo dostići boreći se starim instrumentima. S moje tačke gledišta novi sporazum za Nemačku mora se temeljiti na deset centralnih pitanja:

- ako se od ljudi u 21. veku očekuje veća fleksibilnost, onda im se mora omogućiti da se oslone na moderne, obnovljene forme socijalne sigurnosti, učešću u dobrima i odlučivanju, obrazovanje i aktivnost
- ako želimo da u budućnosti dostignemo visok nivo blagostanja, onda su nam sada neophodne veće javne investicije u socijalne usluge, u obrazovanje, inovacije i infrastrukturu
- ako mi u Nemačkoj u 21. veku želimo da imamo uspešnu privredu, moramo da ulažemo u izvanredne proizvode i usluge ume-

sto da se oslanjamo na jeftinu radnu snagu, moramo ulagati u dugoročni porast, a ne u kratkoročni profit.

- Ukoliko želimo da se dokažemo u procesu globalizacije, moramo shaviti Evropu kao zajednički odgovor na nove izazove i da se u skladu sa tim organizujemo
- ako želimo da globalna tržišta održivo uvećavaju blagostanje i omoguće veće zapošljavanje, onda ona moraju biti stvarana na fer način na nacionalnom, evropskom i internacionalnom nivou u interesu i za dobrobit svih
- ako u današnjim uslovima želimo da ostvarimo ravnopravnost polova, onda se ženama moraju pružiti jednake šanse na tržištu rada, i mora se i muškarcima i ženama osigurati raspolaganje i poslom i porodicom
- ako želimo da dokažemo da smo dorasli demografskim promenama dolazećih godina, moramo stvoriti uslove, da se u Nemačkoj rađa više dece i da svako rođeno dete ne bude zapostavljeno.
- u koliko država želi da pod promenjenim okolnostima očuva svoju radnu sposobnost i legitimnost, onda ona mora građankama i građanima u svako doba biti na raspolaganju kao partner na koga se mogu osloniti
- ako u 21. veku ulažemo u intenziviranje porasta, mora nam biti jasno da se to može raditi samo na osnovu održivog i odgovornog korišćenja resursa
- ako želimo da Nemačka u 21.veku bude uspešno društvo, otvoreno, živo i kulturno, mnogostruko društvo, onda sve grupe moraju prihvatiti načela i prinzipte, koji iz njih proizilaze

U našoj zemlji ima mnogo više produktivnih potencijala nego što mi mislimo. Zbog toga moramo da obnovimo socijalnu tržišnu privredu, umesto da je se odričemo. Konzervativci i radikalni liberali su u zabludi kada tvrde da ljudi u Nemačkoj odbijaju socijalnu državu. Upravo je stanje obrnuto. Ali i sa potpunim pravom očekuju bolju, sposobniju i aktivniju socijalnu državu, koja se orijentiše ka novim realnostima našeg vremena, koju oni doživljavaju u svom poslu i svakodnevnici. Zbog toga moramo da obnovimo našu socijalnu državu, dok je oni, koji misle da potpuno mogu bez nje, ne ukinu.

Socijalna država za 21. vek, koja brine u napred, investira u ljude i njihove sposobnosti. Ona podržava zapošljavanje, ulaže u zdravstvenu prevenciju i sprečava siromaštvo. Ona oblikuje demografske promene zajedno sa pogođenima i prepoznaje egzistencijalnu ulogu obrazovanja kako za ljude, tako i za budućnost našeg društva. Ona je partner, ne upravnik. Ona daje ponude kako bi ljudi razvili svoje sposobnosti. Ona aktivira ljude, da svoj život oblikuju samoodgovorno. Brižna socijalna država nije prepreka ekonomskom rastu, već privredna produktivna snaga; i zbog toga ona mora da radi drugačije nego sada, ona se mora manje nego do sada finansirati iz doprinosa socijalnog osiguranja.

Mi u Nemačkoj na žalost do toga još nismo stigli, aktuelni događaji u Ritli školi o tome svedoče. Da može bolje, to nam svakako pokazuje severne zemlje. Zbog toga se mi, socijaldemokrate, suprotstavljamo fatalizmu i politici straha politikom vrednosno opredeljenog ubeđenja. Put ka novom sporazumu za naše društvo je ucrtan – mi ga samo moramo ići. Tako ćemo, istovremeno, velike osnovne vrednosti SPD-a – slobodu, ravnopravnost i solidarnost – ispuniti novim životom za 21. vek, a socijaldemokratiju načiniti novim aktivnim pogonom obnove u Nemačkoj.

